

# Cheval

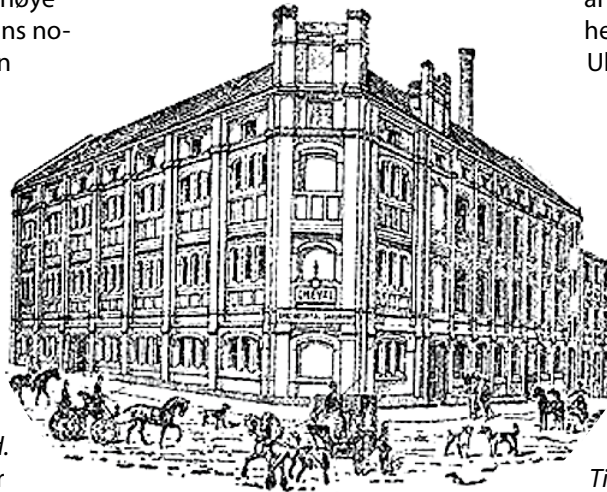
Denne artikkelen, som egentlig tar for seg den årlige hestemarken i Oslo, er skrevet av **cand. philol. Nils Jarmann, (1925-2001)** som helt fra barndommen var fascinert av alt som angikk hestekjøring. Etter hvert utviklet han seg til å bli sin tids viktigste skribent på området og gjennom omfattende intervjuer og studier produserte han mange artikler og skrifter. Jarmann var språklærer og historiker og var nøye med å oppgi sine kilder. Alle hans noter er imidlertid utelatt her, men historisk interesserte henvises til et særtrykk med tittelen *Hestene gikk på gummisko* fra St. Halvard, lokalhistorisk tidsskrift for Oslo, 1969. Artikkelen er noe forkortet.

Ved århundreskiftet ble dyrehospitalet Cheval bygd i Holmensgt. 6. (Omtrent tvers over gaten for der Klingenberg kino ligger i dag. red. anm.) Det ble åpnet i desember 1900. Den kjente hestekar og travsportsmann G. Nyquist var med og bygde dette store anlegg. Fra 1885 til 1898 drev han sin vognmannsforretning som han selv i et avertissement i 1896 betegnet som den største i Kristiania. Av avertissementet fremgikk også at han, foruten sin dyrlegepraksis, drev Kristiania skyss-stasjon, Holmenkoll-diligencen, omsetning av amerikanske seler og kjøretøyer samt hestehandel, med adresse Rosenkrantzgt. 9. Dessuten hadde denne virksomme mann i 1890-årene en innenbys omnibussrute i gang.

Cheval, som var en stor fire-etasjers hjørnegård til Holmens gate og Skolestrødet, var et imponerende anlegg med typisk storbypreg. Det lignet på The Elephant and Castle Repository i London, etablert i 1895, som eksisterte fremdeles omkring 1955. Der var det auksjon over hester og vogner hver uke, i hvert fall var det slik i 1949 da jeg var der. På Cheval var det staller i tre etasjer med plass til 80 hester, dessuten var der skosmie og klinikk for hester og hunder. Hovslager Arthur O. Pedersen (f. 1892) kan huske at de var 6 eller 7 mann i smien da han begynte der i 1910. I mange år var professor H.

F. Wirstad leder, helt til Cheval måtte innstille driften da gården i 1956 ble revet på grunn av byreguleringen i Vika.

I min tid foregikk det meste av hestehandelen under merken på Cheval, men det var også omsetning på Oslo Handelsfjøs, i Renholdsverkets stall i Lakkegaten og i hestehandlernes staller på forskjellige steder i byen. I de



siste 20 år Cheval stod, var jeg der så godt som hvert år den første uken i februar. Det var liv og røre både ute i Holmens gate og inne i det mørke, trange gårdsrommet. Vognmenn kom kjørende med arbeidsslede eller vogn for å bytte hest, en og annen tater-skyss med kjerringer og unger var der og. Salgshester ble leid opp og ned i gaten for å vise bevegelsene sine; tenner og alle legemsdeler ble nøye sømfart og kommentert.

Inni gården var det fullt av folk og hester og redskap, hundeglam hørtes fra hospitalet og klang av jern mot ambolten fra smia. Stallene i annen og tredje etasje hadde innvendig oppgang i spiral, belagt med sagflis. I stallene hang svarte tavler over hvert spiltau. På noen av dem stod det med kritt *Pensjon* og eierens navn. Der var oppstallet en gammel, svart hoppe, lett og tørr, som i årrekker hadde gått i byen for en grosserervogn med egg, uten å få skader i bena av de harde gatene. Ellers hadde flere kjøpmenn, enkelte vognmenn og andre sine hester i pen-

sjon der. Jeg husker et oppslag som hang i stallen med et reglement trykt i 1920. En av bestemmelsene sa at hver hest som stod i pensjon, bare hadde rett til å ha ett kjøretøy stående i etablissementet.

Flere hestehandlere leide spiltau på Cheval når det var merken. På somme av tavlene over salgshest kunne det stå Trøim & Bakke, på noen Pfaff eller andre navn. I mange år leverte Bakke hester til Frydenlunds Bryggeri og Ullevål sykehus. (Ivar Bakke var far til Ivar Bakke på Skjerven i Maridalen, som fremdeles driver med hest og bl. a. kjører for Ringnes bryggeri. red. anm.)

*I sin sjarmerende og høyst interessante bok "En gammel Herregårdskusk berättar" fra 1939 forteller den svenske kusen Carl Johan Persson om sitt møte med Cheval. Persson hadde fått i oppdrag av sin sjef David von Schinkel på Tidö slott å hente fruens ridehest fra hennes barndomshjem Ulleberg herregård ved Larvik. Dette var i februar 1902 og Persson befant seg på jernbanestasjonen i Kristiania en sen kveld i 30-40 kuldegrader. Godstoget til Sverige skulle ikke gå før neste dag og både han og den høyedle engelske ridehesten trengte nattelosji. Et bybud rådet ham til å ta inn på hospitalet. (Oversettelsen er ved Per Ivar Langhelle.)*

Jeg takket, men sa at hvis det ikke finnes noe annet værelse for natten, så blir jeg også i godsvoanen, noen hospitalsbehandling anså jeg ikke at jeg trengte.

En konduktør som hadde overhørt samtalen, forsto at jeg ikke hadde forstått det norske språk.

Han forklarte at i det i byen fantes et utmerket "Dyrehospital" med billige priser. Snart var både jeg og hesten innkvartert der. Jeg kunne trygt gå i fra og titte på byen og da jeg om morgenen hentet hesten var den godt foret og pusset, alt under tilsyn av en veterinær. Prisen var virkelig billig, 3 kroner for alt sammen. Det hospitalet kan anbefales for både mennesker og dyr.